

Bahar / Spring 2011

Cilt / Volume 1

Sayı / Issue 1

Psikiyatride Güncel yılda dört kez (Mart, Haziran, Eylül ve Aralık) yayımlanan yaygın süreli bilimsel yayındır.
Four issues published annually: march, june, september, december

TPD adına Sahibi ve Sorumlu Müdürü / Published by Psychiatric Association of Turkey

Doğan Yeşilbursa

Yayın Yönetmeni / Editor in Chief

Simavi Vahip

Yardımcı Yayın Yönetmenleri / Associate Editors

Ömer Aydemir
E. Timuçin Oral
Mustafa Sercan

Danışma Kurulu / Advisory Board

Ercan Abay, *Edirne*
Asena Akdemir, *Hatay*
Tamer Aker, *Kocaeli*
Gökay Aksaray, *Eskişehir*
Nihat Alpay, *İstanbul*
Latif Alpkan, *İstanbul*
Ahmet Ataoğlu, *Bolu*
Nuray Atasoy, *Zonguldak*
Murad Atmaca, *Elazığ*
Ahmet Ayer, *Manisa*
Salih Battal, *Ankara*
Mustafa Bilici, *İstanbul*
Lütfullah Beşiroğlu, *Van*
M.Emin Ceylan, *İstanbul*
Can Cimilli, *İzmir*
Behcet Coşar, *Ankara*
Hakan Coşkunol, *İzmir*
Duran Çakmak, *İstanbul*
Mecit Çalışkan, *İstanbul*
Ali Çayköylü, *Ankara*

Feryal Çelikel, *Tokat*
Ali Rıza Çeliker, *İstanbul*
A. Kadir Çevik, *Ankara*
Ayşen Esen Danacı, *Manisa*
Ferhan Dereboy, *Aydın*
Nesrin Dilbaz, *Ankara*
Orhan Doğan, *Sivas*
Sultan Doğan, *Tekirdağ*
Alaaddin Duran, *İstanbul*
Deniz Eker, *İstanbul*
Hülya Ensari, *Bolu*
Nezih Eradamlar, *İstanbul*
Murat Erkiran, *İstanbul*
Şahap Erkoç, *İstanbul*
Atıla Erol, *Sakarya*
Ertuğrul Eşel, *Kayseri*
Yunus Emre Evlice, *Adana*
Erol Göka, *Ankara*
Peykan Gökalp, *İstanbul*
Özkan Güler, *Konya*

Duru Gündoğar, *Çanakkale*
Cem İnem, *İstanbul*
Dr.Taha Karaman, *Antalya*
Oğuz Karamustafalıoğlu, *İstanbul*
Rifat Karlıdağ, *Malatya*
Tunay Karlıdere, *Balıkesir*
Mahmut Katı, *Şanlıurfa*
Selçuk Kırılı, *Bursa*
İsmet Kırpınar, *Erzurum*
Yüksel Kıvrak, *Kars*
Orhan Murat Koçak, *Kırıkkale*
Emel Koçer, *İstanbul*
Rahim Kucur, *Konya*
Erhan Kurt, *İstanbul*
Levent Mete, *İzmir*
Mustafa Namli, *Elazığ*
Nalan K.Oğuzhanoğlu, *Denizli*
Özlem Orhan, *Kahramanmaraş*
Kültegin Ögel, *İstanbul*
Haluk Özbay, *Ankara*

Ömer Özbulut, *Afyon*
Ramazan Özçankaya, *Isparta*
Aytekin Özşahin, *Ankara*
Ömer Saatçioğlu, *İstanbul*
Osman Salış, *Samsun*
Armağan Yücel Samancı, *İstanbul*
Haluk A Savaş, *Gaziantep*
Mustafa Sercan, *Bolu*
Aytekin Sır, *Diyarbakır*
Haldun Soygür, *Ankara*
Mehmet Zihni Sungur, *İstanbul*
A.Rifat Şahin, *Samsun*
Defne Tamar, *İstanbul*
Nilgün Taşkıntuna, *Ankara*
Ahmet Tiryaki, *Trabzon*
Raşit Tükel, *İstanbul*
Hakan Türkçapar, *Ankara*
Berna Uluğ, *Ankara*
Kemal Yazıcı, *Mersin*

"Danışma Kurulu Türkiye'de psikiyatri eğitimi veren kurumların yöneticilerinden oluşan TPD Eğitim Üst Kurulu üyelerinden oluşur"

Yazışma adresi / Corresponding address

Türkiye Psikiyatri Derneği
Tunus Cad. 59/5
Kavaklıdere, Ankara
Tel. 0312 468 74 97
www.psikiyatri.org.tr

e-posta:

simavi.vahip@ege.edu.tr
simavi.vahip@gmail.com

Grafik Tasarım ve Yayın Hizmetleri / Publishing Services

BAYT Bilimsel Araştırmalar Basın Yayın ve Tanıtım Ltd. Şti.
Ziya Gökalp Cd. 30/31, 06420 Kızılay, Ankara
Tel : 0 312 431 3062
Faks : 0 312 431 3602
e-posta : info@bayt.com.tr

Baskı / Printing

Miki Matbaacılık Ltd. Şti.
Matbaacılar Sanayi Sitesi 560 Sk. No: 27
Yenimahalle, Ankara
Tel : 0 312 395 2128
Faks : 0 312 395 2349

ISSN 2146-331X

Baskı Tarihi: Nisan 2011

yazarlara bilgi

Yazıların İçerdiği Alt Bölümler ve Özellikleri

- **Başlık**
- **Yazar(lar)**
- **Yazar(lar)ın kısa özgeçmişi** (Her yazar için 50 kelime)
- **İletişim:** Yazar(lar)ın tercih ettiği iletişim adresi/e-posta adresi
- **Anahtar sözcükler:** Index Medicus'a göre belirlenmiş en az 3 en çok 6 anahtar sözcük
- **Türkçe Özet** (200-250 kelime)
- **İngilizce Özet** (250-300 kelime)
- **Yazı:** Her yazı en az 8, en çok 12 sayfadan oluşur. Yazıların belirtilen sayfa sayıları **kaynaklar, tablolar ve şekiller hariç** tutularak ve **tek aralıkla** yazılmış biçime göre verilmiştir. Yazıların 12 font büyüklüğünde ve **Times New Roman** fontunda kalem alınması gerekmektedir.
- **Olgu sunumu:** Her yazının sonunda konu ile ilgili bir olgu sunumuna yer verilmesi beklenmektedir. İşlenen konuyu iyi bir şekilde örnekleyen bir olgu, tek aralık ve A4 boyutunda bir sayfaya sığacak şekilde yazılmalıdır. Gerçek hasta örneklerinde hasta kimliğinin anlaşılmasını sağlayacak önlemler özenle alınmalıdır.
- **Tablolar, şekiller ve resimler:** Yazılarda okunması, anlaşılmasını ve sonuçta eğitimi kolaylaştıracak tablo ve şekillerin her biri en sonda ayrı sayfalarda verilmeli ve metin içinde girecekleri yerler belirtilmelidir.
- **Alıntı pencerelerine metinden cümle önerileri:** Her yazının içinde 5-8 alıntı penceresi oluşturulacak ve bu pencerelerde yazının içinden bazı cümleler/çok kısa paragraflar okuyucunun konuya ilgisini çekmek üzere bu pencerelerde ayrıca verilecektir. Bu nedenle yazarların bu doğrultuda yapacakları öneriler konuk yayın yönetmenleri ile yayın yönetmenlerine yardımcı olacaktır. Bu alıntı pencerelerine alınacak cümle ya da cümlelere ilişkin önerilerin yazarlar tarafından ayrı bir sayfada sunulması beklenmektedir.
- **Kaynaklar:** Kaynak gösterimi ve Kaynak Künyesi Yazım Kuralları örnekleri için aşağıdaki "Kaynak Yazım Kuralları" bölümüne bakınız.

Kaynak Yazım Kuralları

Metin içinde kaynak gösterimi

- Kaynak gösteriminde Vancouver Stili kullanılacaktır.
- Kaynaklar metin içerisinde çıkış sırasına göre numaralandırılacaktır.
- Metin içinde numaralar üstsimge niteliğinde yazılacaktır. Örnek: 1.

Kaynaklar listesinde kaynak künyesi yazım kuralları

- Kullanılan kaynakların listesi yazının bitiminde "Kaynaklar" başlığı altında verilir.

- Kaynak künyesi yazımında Vancouver Stili kullanılır.
- Kaynaklar metin içinde çıkış sırası dikkate alınarak numaralanır. Kaynaklar Listesinde numaralar yuvarlak parantez içinde verilir. Örnek: (1)
- Kaynak Listesinde tüm yazarların adları yer almaz.
- En sık kullanılan kaynak türleri olan "dergide yayımlanmış makale, kitap, editörlü kitap bölümü, yayımlanmamış tez, toplantıda sunulan bildiri ya da poster, dergide makale (elektronik), kitap (elektronik)" gibi kaynakların verilmeye biçimine ilişkin kurallar ve örnekler aşağıda verilmiştir. Bu örnekler dışında yer alan kaynak türlerine ilişkin yazım kuralları için Vancouver Yazım Stili'ne daha ayrıntılı yer aldığı kaynaklara başvurulabilir.

Dergide makale (basılmış)

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- Yayın yılı;
- Cilt numarası (Sayı);
- Makalenin sayfa numaraları.

Örnek: Oral ET, Vahip S. Bipolar depression: an overview. *IDrugs* 2004; 7(9): 846-50.

Kitap

- Yazar(lar).
- Kitap adı (*italik yazılmalıdır*).
- Seri başlığı ve numarası (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer ilk baskı değilse).
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayın yılı.

Örnek: Goodwin FK, Jamison KR. *Manic-Depressive Illness: Bipolar Disorders and Recurrent Depression*. İkinci Baskı. New York: Oxford University Press; 2007.

Editörlü kitapta bölüm

- Bölüm yazar(lar)ı.
- Bölüm başlığı.
- Editör (isimden sonra daima (ed.) yazınız)
- Kitap adı (*italik*).
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu.
- Yayın yeri;
- Yayıncı;
- Yayın yılı.
- Sayfa numaraları.

Örnek: Jefferson JW, Greist JH. Lithium. Sadock BJ, Sadock VA (eds.) *Kaplan & Sadock's Comprehensive Textbook of Psychiatry*. 7. Baskı. Philadelphia, PA: Lippincott Williams & Wilkins; 2000. 2377-90.

Yayımlanmamış tez

- Yazar.
- Tez adı (*italik yazılmalıdır*)
- (Uzmanlık Tezi) ibaresi.
- Kişinin uzmanlık eğitimi aldığı kurum adı.
- Tez kabul yılı.

Örnek: Sercan M. *Depresif Bozukluklarda Bedensel Belirtilerin Önemi*. (Yayımlanmamış uzmanlık tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Psikiyatri Ana Bilim Dalı; 1987.

Toplantıda sunulan bildiri ya da poster

- Yazar(lar).
- Bildiri adı.
- Kongre adı (*italik yazılmalıdır*)
- Kongre tarihi,
- Kongrenin yapıldığı yer.

Örnek: Sercan M, Ger C, Oncu F, Bilici R, Ural C. Immigration and Violence by Mentally Disordered Offenders. *World Psychiatric Association International Congress*, July 12 -16 2006, İstanbul.

Çevrimiçi kaynak gösterimi

Dergide Makale (Elektronik): Çevrimiçi makale, basılı olan ile aynı ise basılı olan kaynak gösterilmelidir. Farklılık varsa çevrimiçi olan kullanılır. Eğer dergi makalesinin bir DOI (digital object identifier) numarası varsa URL adresi yerine onu kullanınız. DOI makalenin çevrimiçi her zaman bulunmasını sağlayan ve yayıncı tarafından sağlanan geçici bir ayırt edici kimlik bilgisidir.

- Yazar(lar).
- Dergide basılmış makalenin adı.
- Derginin adı (*italik*)
- [Çevrimiçi]
- Yayın yılı;
- Cilt numarası;
- (Sayı)
- Makalenin sayfa numaraları.
- Ulaşılabileceği adres: URL ya da DOI
- [Erişim tarihi]

Örnekler:

(1) Arrami M, Garner H. A tale of two citation. *Nature* (Online)2008;451(7177):397-399. Ulaşılabileceği adres: <http://www.nature.com/nature/journal/v451/n7177/full/451397a.html> [Erişim tarihi 20 Ocak 2008].

(2) Wang F, Maidment G, Missenden J, Tozer R. The novel use of phase change materials in refrigeration plant. Part1: Experimental investigations. *Applied Thermal Engineering*. [Çevrimiçi] 2007;27(17-18): 2893-2901. Ulaşılabileceği adres: doi:10.1016/j.applthermaleng.2005.06.011. [Erişim tarihi 14 Temmuz 2008].

Kitap (elektronik)

- Yazar(lar)/Editör (editör ise isimden sonra (ed.) yazınız)
- Başlık (*italik olmalıdır*)
- Seri adı/başlığı ve sayısı (eğer bir serinin parçası ise)
- Kaçınıcı baskı olduğu (eğer birinci baskı değilse) [e-kitap]
- Yayımlandığı/basıldığı yer (eğer birden fazla yer varsa ilk belirtilen yer adını kullanın)
- Yayıncı
- Yayın yılı
- Ulaşılabileceği adres: URL
- [Erişim tarihi]

Örnek: Simons NE, Menzies B, Matthews M. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. A Short Course in Soil and Rock Slope Engineering. [Çevrimiçi] London: Thomas Telford Publishing; 2001. Edinilebileceği adres: <http://www.mylibrary.com?ID=93941> [Erişim 18 temmuz 2008].

SUNUŞ

Bahar 2011

Türkiye Psikiyatri Derneği 1995 yılında “*bilim, etik ve dayanışma*” temel ilkeleri ile kurulmuştur. Başlangıçta kurumsallaşmanın ilk adımları olarak bu ilkeler doğrultusunda işleyişi belirleyen dernek yazılı metinleri (yönetmelik ve yönergeler) oluşturuldu. Üyelerimizle dayanışma ve meslek alanındaki uygulamaların etik ilkelerimiz doğrultusunda sürdürülmesine ilişkin çalışmalara ek olarak, uluslararası meslek kuruluşlarıyla işbirliği sağlandı. TPD Yeterlik Kurulu’nun mesleki donanıma ilişkin temel standartların belirlenmesi çalışmalarının yanısıra, bilimsel alandaki etkinlikler, kongreler ve bilimsel çalışma birimlerimizin ürünleri olan temel psikiyatri metinlerini oluşturan kitapların üyelerimize ulaştırılması çabaları ile sürdü. Bu aşamalardan sonra sıra mezuniyet sonrası eğitime yönelik çalışmalara geldi ve *Psikiyatride Güncel* dergisinin çalışmaları başladı. Uzun soluklu bir sürecin ürünü olan derginin hazırlanması konusunda emeklerini esirgemeyen yayın yönetmenlerimize ve emeği geçen tüm yazarlarımıza Türkiye Psikiyatri Derneği üyeleri adına teşekkür ediyorum.

Üretken çalışmaların ve katkılarınızın sürmesi dileğiyle,

Doğan Yeşilbursa
TPD Genel Başkanı

Değerli Meslektaşlarım,

Türkiye Psikiyatri Derneği ağırlıklı olarak uzmanlık sonrası sürekli eğitim ve sürekli mesleki gelişimi hedefleyen bir süreli yayını başlatıyor. Önemli ve gereksinim duyulan konularda, güncel ve bilimsel bilgi ve gelişmeleri, araştırma ve kanıtların yeterli olmadığı alanlarda da uzman deneyimlerini derlemek ve aktarmak üzere yola çıkıyoruz. Güncel bilgi ve gelişmelerin yerel özellikleri de dikkate alan bir içerikle psikiyatri çalışanlarına hızla ulaşmasının, hizmet alan hastalarımıza yönelik uygulamaların kalitesini yükseltmede de katkısı olacağına inanıyoruz.

Türkiye Psikiyatri Derneği'nin bilimsel içerikli ilk süreli yayını olan dergimize *Psikiyatride Güncel* adını verdik. *Psikiyatride Güncel* yılda dört sayı yayınlanacak ve her sayısı bütünlüklü bir konuya ayrılacaktır. Konuların belirlenmesinde ilk sayılar için yaptığımız anketlerden yararlandık. Bu noktadan sonra daha yaygın geribildirimler toplayarak yürüme planlıyoruz. Bu nedenle *Psikiyatride Güncel* Danışma Kurulu'nu Türkiye'de uzmanlık eğitimi veren tüm kurumların yöneticilerinden oluşan TPD Eğitim Üst Kurulu'nun destek vermeyi kabul eden üyelerinden oluşturduk. TPD Yeterlilik Kurulu'nun biriken deneyimlerinden de yararlanacağız. Elbette ki en önemli yönlendiricimiz tüm TPD üyelerinden gelecek geribildirimler olacaktır.

Psikiyatride Güncel'in TPD'nin yürüttüğü sürekli mesleki eğitim ve sürekli mesleki gelişim (STE/SMG) çalışmalarının bir tür lokomotifini olmasını hedefliyoruz. Bu nedenle sadece okunacak bir dergi olmanın ötesine geçecek çalışmalar planlıyoruz. Örneğin, yılın ilk iki sayısını TPD Yıllık Toplantısı-Bahar Sempozyumunda, diğer iki sayısını da Ulusal Kongrede etkileşimli toplantılarla kısaltılmış şekilde sunmayı ve tartışmayı planlıyoruz. Böylece ek bir eğitim etkinliğine daha kavuşacağımıza inanıyoruz. Öte yandan *Psikiyatride Güncel* dergisini TPD'nin ilk çevrimiçi ulaşılabilen ve kredilendirmeye olanak veren STE/SMG etkinliği aracı olarak kullanmak üzere de çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

İlk sayılarda yapabileceğimiz hatalar için şimdiden özür diler ve hatalarımızdan öğrenmek üzere geribildirimlerinizi önemseyeceğimizi ve beklediğimizi belirtmek isteriz.

Mesleğimize saygımızı zorlayan bugünlerde bizlere istek ve direnç katması ve birleştirici olması umuduyla...

Simavi Vahip
Yayın Yönetmeni

Sayın Meslektaşlarım,

Türkiye Psikiyatri Derneği'nin, mezuniyet sonrası eğitim işlevi görecek *Psikiyatride Güncel*'in ilk sayısının adli psikiyatri konularını içermesi ve ilk konuk yayın yönetmeni olma onuruna ulaşılmış olmaktan dolayı mutluluk duyuyorum.

Öncelikle dergimizin planlandığı gibi düzenli yayınlanmasını, makalelerin bilgilerimizi güncelleyecek, meslekteki uygulamalarımızı geliştirerek hastalarımıza daha yararlı olmamızı sağlayacak, mesleğimizin saygınlığını arttıracak donanıma ulaşmamıza katkı verecek düzey ve içerikte olmasını diliyorum.

Bu sayının oluşturulması aşamasında, ceza sorumluluğu, fiil ve hukuk ehliyeti, çocukların ayırt etme yetenekleri gibi adli psikiyatrinin temel başlıkları olan konulara sıkça ve ayrıntılı olarak yazılı ve sözlü sunum ve tartışmalarda yer almaları nedeniyle yer verilmemesi yeğlendi. Bunun yerine; 2005 yılından beri hekimler için tedirginlik verici ve tehdit edici bir düzenleme olan TCK 280. maddesinin gerçekten ne denli hekimlere karşı işletildiği ve konu hakkında hukukçuların yorumu, adli psikiyatrinin iki paydaşı olan hekimlerle hukukçuların iletişimlerini geliştirmelerinde dilin kullanımı ile travmatik beyin hastalığının adli psikiyatrik değerlendirmesi başlıkları altında teorik tartışmalarla pratik bilgileri aktaracak üç konu seçildi. Yanı sıra psikiyatri uzmanlarının özellikle yalnız başlarına kamu hizmeti verdikleri kurumlarda karşı karşıya kaldıklarında zorlanabildikleri gözlenen alanlarda kolaylaştırıcı olması amacıyla beş yazı planlandı: Denetimli serbestlik uygulamaları, özürlü raporları için ölçütler, silah ve sürücü belgesi için psikiyatrik değerlendirme ilkeleri, SGK ile yazışmalar ve cinsel saldırıya uğrayan kadın ve çocuklarımız için yapabileceğimiz her şey. Her bir başlığın ayrı bir önem ve değer taşıdığına inanıyorum. Her bir meslektaşımın merak ettiği veya öncelikli olarak okumak istediği makale farklı olacaktır ama ben bu sayının çoğu meslektaşımın tarafından sıkça bir başvuru kitapçığı gibi de kullanılacağını sanıyorum ve umuyorum.

Psikiyatride Güncel'in ilk sayısını adli psikiyatriye ayıran dergi yayın yönetmeni ve yardımcılarına, bu sayının konuk yayın yönetmenliğini üstlenmemi öneren ve özendiren TPD Adli Psikiyatri BÇB üyelerine, özellikle okuyacağınız yazılara özenle emek veren yazarlara borçluluk duyuyorum, sağolsunlar.

Bilgiye ulaşmanın her geçen gün kolaylaşmasına karşın dergideki her bir yazının psikiyatrların gereksinim ve meraklarına yönelik özgün makaleler olduğunu vurgulayıp okura yararlı olmasını dileyerek bitiriyorum.

Hüseyin Soysal
Konuk Yayın Yönetmeni

İçindekiler

Bahar 2011

Sunuş <i>Doğan Yeşilbursa</i>	iii
Çıkarken <i>Simavi Vahip</i>	iv
Önsöz <i>Hüseyin Soysal</i>	v
■ Adli psikiyatri: İki dil arasında çeviri <i>Mustafa Sercan</i>	1
■ Ceza yasasının 280. Maddesi: Etik çelişkiler, diğer ülkelerde durum ve ülkemizdeki uygulamalar <i>Hüseyin Soysal, Reşat Uğur Soysal</i>	13
■ Evde bakım ücretinden yararlanacak psikiyatrik olgulara ilişkin değerlendirme sorunları <i>Ayşe Solmaz Türkcan, Ahmet Türkcan</i>	20
■ Yasa dışı madde kullananlarda denetimli serbestlik: Psikiyatrik izleme süreci <i>Cüneyt Evren</i>	26
■ Kadına yönelik şiddet: Psikiyatrik, hukuki ve sosyal yaklaşım <i>B. Raşan Erim, Fatih Öncü</i>	40
■ Psikiyatrik olarak sağlam dediklerimiz: Sürücüler, silah bulunduranlar ve özel güvenlik elemanlarının psikiyatrik incelemelerinde ilkeler <i>Mehmet Yumru</i>	52
■ Adli psikiyatride travmatik beyin hasarının değerlendirilmesi <i>Müjgan Özen, Doğan Yeşilbursa</i>	57
■ Sosyal Güvenlik Kurumu ve ruh hekimi: İstirahat, malulen emeklilik ve ilaç raporları <i>Fatih Öncü, O. Haluk Arslan</i>	63

Adli psikiyatri: İki dil arasında çeviri

Mustafa Sercan

Özgeçmiş: İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ni 1981'de bitirdi. Psikiyatri uzmanlık eğitimini İ.Ü. İstanbul Tıp Fakültesi'nde 1987'de tamamladı. 1989 – 2007 arasında Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi'nde çalıştı, 1991'de doçent, 1993'de şef yardımcısı oldu. 2008'de profesör unvanını aldı. Ruhsal Hastalıklar (Nevzat Yüksel) 3. Baskısı'na Adli Psikiyatri, Psikiyatri ve Etik bölümlerini yazdı (2006). TPD Adli Psikiyatri Uygulama Kılavuzu'nun yayın yönetmenliğini ve bazı bölümlerin yazarlığını yaptı (2007). Çalışma alanları adli psikiyatri, etik, ruhsal travma, depresyon ve bedenselleştirme. 2007'den bu yana Abant İzzet Baysal Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı'nda öğretim üyesi görevini sürdürmektedir.

İletişim: Abant İzzet Baysal Ü. Tıp Fak. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Bolu.
e-posta: ymsercan@ttmail.com

ÖZET

Ülkemizde adli psikiyatri uzmanı olmadığından bütün psikiyatri uzmanlarının aynı zamanda adli psikiyatri raporu yazmakla görevlendirilme olasılığını göz ardı etmemek gerekir. Bu nedenle psikofarmakoloji ve diğer tüm klinik bilgiler gibi adli psikiyatri bilgisinin de dağılımımıza eklenmesi zorunlu. Hukukla ruh hekimliği bilgisinin bir ortak çalışma alanı olarak adli psikiyatri; önemi gittikçe artan bir çalışma alanımız. Bu resmi görevi üstlendiğimizde hukukun ne istediğini ve psikiyatri bilgisinin bu işlevi gerçekleştirirken nasıl uyarlanacağını bilmemiz gerekiyor. Yargılama sürecinde ruh hekimi değerlendirilecek bir kanıtın saptanması ile görevlidir. Adli psikiyatrik rapor düzenlemede hangi hastalığa ne tür bir rapor düzenleneceği sorusu doğru değildir. Ruh hekiminin görevi değerlendirilen kişinin suçlu olup olmadığı değil, yargılamaya konu olan psikiyatrik durumun var olup olmadığıdır. Adli psikiyatrik raporun dili gündelik dil olmalıdır. Ruh hekimlerinin yazacağı doğru ve güvenilir raporların Adli Tıp Kurumu'nun raporlarının daha güvenilir olduğu yönündeki yanlış kanıyı da düzelterek bir gerçektir. Adli psikiyatrik değerlendirme ile kanıt oluşturma süreci dört aşamadan oluşur: Hukuk dilinin psikiyatri diline çevrilmesi, psikiyatrik değerlendirme, psikiyatrik sonucun hukuk diline çevrilmesi (adli psikiyatrik rapor), yargıcın psikiyatri bilgisiyle yazılıp, hukuk diline çevrilmiş metni anlaması. Yazıda iki örnek (ceza sorumluluğu ve cinsel suç mağdurlarının değerlendirilmesi) üzerinden iki bilim alanının dilleri arasındaki çeviri işlemi açıklanmıştır. Adli psikiyatrik rapor düzenlemede de "hastalık yok, hasta var" geçerlidir, kişiye ve duruma göre rapor düzenlenmesi gerekir. Adli psikiyatrik raporların duyarlı bir inceleme ve incelikli bir yazımla düzenlenmesi gerekir. Tanı, hukuki sorunun yanıtı bütün gerekçeleri ile raporda yer almalıdır.

Anahtar sözcükler: Adli psikiyatri, olgu değerlendirme, rapor düzenleme

ABSTRACT

Forensic psychiatry: translation between two languages

We must regard that all of psychiatrists may be assigned to write a forensic psychiatric report due to lack of forensic psychiatrist. It is a necessity to add knowledge of forensic psychiatry to curriculum beside psychopharmacology and the other clinical information. Forensic psychiatry as mutual study area of justice and psychiatry is also our practice field. When we are taken on this formal task, we must know what justice demands from us and how we adapt the psychiatric knowledge to this function. Mental health specialist is charged with to determine the proof for court. It is not a correct question, what kind report is prepared for which disorder in forensic psychiatry. Psychiatrist's task is not to detect whether the referred person is guilty or not. In contrast, it is whether does exist or not the psychiatric condition is the subject of judgment. The wording of the reports has to be not terminologically but must be in daily tongue. It is a truth that correct and reliable reports written by psychiatrists will ameliorate the myth about reports of Institution of Forensic Medicine are more reliable. The process of determining the proof by forensic psychiatric evaluation consists of four stages: Translation the notion of law to psychiatric notion, psychiatric evaluation, translation the psychiatric result to notion of law (forensic psychiatric report) and understanding of judge the report text. In the paper, it has explained the translation procedure between the notions of two science area on two examples (criminal responsibility and evaluation of victims of sexual assaults). The motto of "patient exists, not disease" is valid in forensic psychiatry; it is a must to prepare specifically the report according to person and condition. Report must be prepared after a sensitive investigation and with refined spelling. Diagnosis and answer of judicial question must get involved in the report.

Key words: forensic psychiatry, case evaluation, report editing

Giriş

Adli psikiyatri. Hukuk ve psikiyatrinin yani amaçları, bilgisi ve uygulaması birbirinden farklı iki öğretinin ortak işlev gerçekleştirdiği bir kesişme noktası. Bir anlamda iki ayrı dilin karşılaştığı bir kavşak.

Tıp ve tıbbın bir dalı olarak psikiyatri de, hukuk da insan ve toplumun yararını amaçlar. İkisi de görünenin gerisindeki “doğru”yu araştırır.

İkisi de “bozuk olan”ı düzeltmeyi amaçlar ama sağlam olanın bozulmasını önlemek zorundadır. Tıbbın bakış açısına göre sağlık bedenin “iç denge”sine (homeostazis) dayanır. Arapça kökenli adalet sözcüğünün kökü de “denge”dir.

Adli psikiyatrinin iki ortağı arasındaki bu benzerliğe bakıp da sorunsuz bir ortaklık yaşandığını hayal etmek de gerçekçi değil. Çünkü her ikisinin ortak noktası insana ve topluma yönelik olmaları ama uğraştıkları sorunları, kavrama ve düşünme biçimleri, çözüm yöntemleri, dilleri farklı.

Her biri ayrı dil konuşan iki kişi birbiri ile nasıl anlaşabilir? Ya işaret dili ile ya da ortak bir dilde. Bu nedenle adli psikiyatrinin işlevini yerine getirmesi ancak bir tarafın öbürünün dilini anlaması ve kendi görüşlerini karşı tarafın anlayacağı bir dille ifade etmesiyle olanak bulur.

Adli işlem yapan psikiyatrinin bu anlaşmayı sağlamak için hukuk diliyle konuşması ne ölçüde “tıbbi” olacaktır? Bir hukukçunun tıp diliyle konuşması ne ölçüde “hukuki” olabilirse o kadar.

Adli psikiyatrik rapor tıbbi bilirkişilik raporudur. Yargıcın anlaması için tıbbi mesleki jargon kullanmadan gündelik dille yazılması zorunludur. Aslında hukuki jargon kullanılması da uygun değildir, gündelik dille yazılmış tıbbi içerikli bir yazılı belge ya da sözlü ifade olduğu unutulmamalıdır.

Adli Psikiyatrik Sürecin Kavranma Sorunları ve Dil Yanışları

Adli psikiyatrik sürecin bazı yanlış inanç (myth) ya da kalıp cümleleri var ki, yargılama bunun üzerine yürütülmekte ve istisna durumlar yanlış uygulamayla sonuçlanmaktadır. Bunların başlıca örneklerini gözden geçirmemizde yarar var.

“**Adli psikiyatrik rapor tıbbi bilirkişilik raporudur. Yargıcın anlaması için tıbbi mesleki jargon kullanmadan gündelik dille yazılması zorunludur. Aslında hukuki jargon kullanılması da uygun değildir, gündelik dille yazılmış tıbbi içerikli bir yazılı belge ya da sözlü ifade olduğu unutulmamalıdır.**”

Hukukçular bu konuda ne der?

Adli psikiyatriyi ilgilendiren hukuk uygulamalarının hukukçular tarafından nasıl yorumlandığının bilinmesi kuşkusuz adli psikiyatri uygulamasını zenginleştirecektir. Ancak psikiyatrinin işi asıl olarak bu yasa maddelerinin psikiyatrik yönden doğru anlaşılması, doğru raporlanmasıdır. Bu yöndeki çabanın da hukuk alanını zenginleştireceğine kuşku yoktur.

Adli psikiyatrik rapor yargıcın kararını dayandırmak zorunda olduğu bir belge midir?

Yargılama sürecinde yargıcın işlevi, yargılamanın hukuk kurallarına uygun yürütülmesi, kanıtların toplanması ve değerlendirilmesi, olayın ardındaki “doğrunun” kanıtlara göre ortaya çıkarılması ve hukuki kurallara uygun vicdani bir karara varmasıdır. Adli psikiyatrik bilirkişilik kanıt toplanma sürecindeki bir uzmanlık işlevidir. Adli psikiyatrik rapor, yargılama sürecinde söz konusu edilen olay ya da durumları psikiyatrik değerlendirme ile bir kanıtla dönüştürme sürecidir. Bir sanığın ruhsal hastalığına bağlı ceza sorumluluğu raporu, suçun manevi ögesiyle ilgili bir kanıt oluşturur. Bir saldırı mağdurunun yaşadığı ruhsal bozukluk raporu suçun maddi ögesiyle ilgili bir kanıttır ve yargılamada sonucu etkiler.

Tıpkı parmak izi ile ilgili bir inceleme sonucunun kanıt olup olmaması gibi, adli psikiyatrik rapor, sunulan durumdan bir kanıt oluşup oluşmayacağı kanaatini oluşturur. Bu raporun yargıcın karara dönüştürmek zorunda olduğu bir belge olduğu düşünülmemelidir. Adli psikiyatrik rapor yargıcın yasalar çerçevesinde vereceği

vicdani karara dayanak oluşturur. Ancak bütün bilirkişi raporları gibi içeriği itibarıyla, yargıcın müdahalesine açık olmayıp, yeterli ya da ikna edici bulunmazsa tam olarak değerlendirme dışı bırakılamayacağı fakat başka bir bilirkişiye başvurulabileceği bilinmelidir (CMK 64, 66)¹.

Tıbbi psikiyatrik bilginin hukuki uygulamalar içinde yeri nedir?

Bilirkişilik, hukuk uygulamasının gereksinim duyduğu uzman bilgisine dayanır. Bu nedenle adli psikiyatrik bilirkişi yasada tanımlanan çerçevede kalmak koşuluyla, bilgi alanının gereklerine uymak zorundadır. Bir anlamda adli psikiyatrik raporlama işleminde “tıbbi bilgi, hukuki bilgi niteliği kazanır”. Psikiyatrik olarak yapılması gereken, hukuki gereklilik haline gelir. Bir hastanın muayenesi, belirti ya da bulguların saptanması, gerekli tıbbi incelemelerin yapılması, bulguların tıbbi yorumu ve sonuca varılması adli psikiyatrik değerlendirme sürecinde hukukun gereği olarak yapılır. Adli psikiyatrinin hukuki sorumluluğu, bu süreçte tıbbin, psikiyatrinin gereklerine uymaktır (CMK 63)¹.

İşimizi yaparken hukukçu gibi mi, hukuk bilgisi olan hekim gibi mi düşüneceğiz?

Ülkemizdeki adli psikiyatrik uygulamada bir yandan “kendinizi yargıç yerine koymayın” şeklindeki doğru ilke yinelenir ama bir yandan da değerlendirilen kişinin eyleminin hukuki değerlendirmesini yapmaktan geri durulmadığını görürüz. Bu yanlış işlemi yapanların hukuki terimlerle konuşmaya çalıştığını görmek şaşırtıcı olmaz. Doğrusunun bu olduğu sanılır. Oysa “Bilirkişi raporunda, hâkim tarafından yapılması gereken hukuki değerlendirmelerde bulunulamaz” (CMK 67/3)¹. Buna göre adli psikiyatrik değerlendirme sırasında konuşulacak dil psikiyatrinin dili olmalıdır. Kimi zaman bu “fazla hukuki” adli psikiyatrik raporları yazanların gerekçesi “yargıç böyle ister” olunca şaşırıp kalırsınız. Öyle midir? “Yargıç böyle mi ister?”

Çoğu zaman yargıç gönderilen raporu okuyup anlamaya çalışır, yasaya göre gereken de budur. Buna göre bir hukuki, vicdani kanı oluşturmaya çabalar. Bazen yargıcın belli bir biçimde rapor istediğini görür gene şaşırırsınız. Psikiyatrlar arasındaki “hangi hastalığın ceza sorumluluğu yoktur?” sorusuna benzer biçimde sanığın

“akıl hastalığı olup olmadığı, TCK 32. maddesi kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği” sorusu ile gönderilir. Bu nedenle işlemin yıllarca üç satırlık “ceza sorumluluğu yoktur” raporuyla tamamlandığı görüldü.

Ceza sorumluluğu ceza hukukunun temel kavramlarından biridir. TCK’da yasanın bir bölüm başlığı “ceza sorumluluğu”dur. Bu bölüm başlığında 15 madde yer alır (20-34). Ceza sorumluluğunun istisnalarını tanımlayan 11 maddenin yalnızca dördü (TCK 31, 32, 33, 34. maddeler) doğrudan psikiyatri ile ilgilidir².

Adli psikiyatrik rapor tıbbi bilirkişilik raporudur. Yargıcın anlaması için tıbbi mesleki jargon kullanmaktan gündelik dille yazılması zorunludur. Aslında hukuki jargon kullanılması da uygun değildir, gündelik dille yazılmış tıbbi içerikli bir yazılı belge ya da sözlü ifade olduğu unutulmamalıdır.

Yargıç yanlış anlamayı önlemek için yasa maddesini yazar ama bu yasa maddesinin raporunuzu sınırlayacağı anlamına gelmez. Yargıcın sorusunu yanıtlama koşulları eksikse, bu eksiğin tamamlanması isteği ile raporun ertelenebileceğini bilip ona göre davranmakta yarar vardır. Yargıç üç aya dek süre verebilir, “özel sebepler zorunlu kıldığında bu süre, bilirkişinin istemi üzerine, en çok üç ay daha uzatılabilir” (CMK 66/1). Yargıcın kısa, açık, duru bir yanıt bekleme gereksinimi ne kadarsa, raporun tıbbi çerçevenin genişliği kadar kapsayıcı olması zorunluluğunun da o kadar olduğunu unutmamalıyız.

Ülkemizdeki adli psikiyatrik uygulamada bir yandan “kendinizi yargıç yerine koymayın” şeklindeki doğru ilke yinelenir ama bir yandan da değerlendirilen kişinin eyleminin hukuki değerlendirmesini yapmaktan geri durulmadığını görürüz.

“Tıpkı parmak izi ile ilgili bir inceleme sonucunun kanıt olup olmaması gibi, adli psikiyatrik rapor, sunulan durumdan bir kanıt oluşup oluşmayacağı kanaatini oluşturur. Bu raporun yargıcın karara dönüştürmek zorunda olduğu bir belge olduğu düşünülmemelidir.”

“**Hangi hastalığa hangi rapor? Yaygın tutumlardan biri de, belirli tanılar için sabit ceza sorumluluğu değerlendirmesi uygulamasıdır. “Şizofrenik hastanın ceza sorumluluğu olmaz”, “nevrotik hastalıklar ceza sorumluluğunu etkilemez” gibi kalıp cümlelerin nesnel bir adli psikiyatrik değerlendirme için geçerli olmayacağını bir kez daha yinelemekte yarar var.**”

Raporun düzenlenmesinde mutlaka yargıcın istediği her şeyin yapılması zorunlu mudur?

Kuşkusuz psikiyatr herhangi bir gecikmeye yol açmakla yükümlüdür. Gelen yazıya olanak ölçüsünde hemen yanıt verilmelidir. Ancak yapılacak işin bilirkişisi, uzmanı psikiyatrdır. Yapılacak işin gerektirdiği sürenin temel alınması zorunludur. İstenen rapor, yargıcın belirlediği süre içinde yapılamayacaksa bu sürenin bildirilmesi gerekir. İstenen tıbben yapılamayacak nitelikte ise bunun nedeni ile bildirilmesi durumunda mahkeme emri yerine getirilmemiş sayılmaz. Örneğin gözlem amacıyla gönderilmiş bir kişinin, hastane olanakları buna yeterli değilse koşulların yetersizliği nedeniyle istenenin yerine getirilemeyeceğini bildirmek, gözlemin gerçekleştirilebileceği başka bir kurumun adını ve rerek yazıyı yanıtlamak gerekir.

Hangi hastalığa hangi rapor?

Yaygın tutumlardan biri de, belirli tanılar için sabit ceza sorumluluğu değerlendirmesi uygulamasıdır. “Şizofrenik hastanın ceza sorumluluğu olmaz”, “nevrotik hastalıklar ceza sorumluluğunu etkilemez” gibi kalıp cümlelerin nesnel bir adli psikiyatrik değerlendirme için geçerli olmayacağını bir kez daha yinelemekte yarar var. En azından kuramsal olarak şizofrenik bir hastanın her durumunda ceza sorumluluğunun bulunmadığını söylemek her zaman olanak bulmayacağı gibi, nevrotik bir hastanın bazı suçlar için ceza sorumluluğu tam olmayabilir. Cinsel saldırı mağdurunun yaşadığı ruhsal bozukluğun yargılama sürecini ancak “kalıcı olması” durumunda etkileyeceği yönündeki hukuki yorum için de aynı değerlendirme yapılabilir³.

Raporun güçlü olması için abartılması

Bazı kurumsal raporlarda ceza sorumluluğunu kaldıran bir hastalığı (örneğin mani) olan kişiye daha ağır bir hastalık (örneğin şizofreni) tanısı ile rapor düzenlendiği görülür. Bu uygulamada sonucu kuvvetlendirecek bir tanı konulması seçilmiş, daha hafif bir hastalığın ceza sorumluluğunu etkilediğini gösterecek kanıtlar arama yerine, daha ağır hastalık tanısıyla bir kestirme yol bulunmuş gibidir. Bu örneği böyle abartılı raporlarla karşılaşıldığında şaşırılmaması ve elbette daha önemlisi örnek alınmaması için yazıyorum.

Adli Tıp Kurumu (ATK) raporları daha mı güçlüdür?

Resmi bilirkişilik kurumu olmasından, üç aşamalı ATK raporlarının sonucusuna (ATK Genel Kurulu Raporu) itiraz edilemeyeceğinden yargılamada hep ATK raporunun daha güçlü olduğundan söz edilir. Öyle midir? Güç ile kast edilen “baş edilemezlik” ise ATK raporları güçlüdür⁴.

Kast edilen bilimsel, nesnel güçlülük ise, adli psikiyatrik alanda ATK raporlarının gücü epeyce yetersizdir. Kurumun yıllar sonrasına işlem randevusu vermesine bakılarak hizmet hızı bakımından da pek güçlü olmadığı açıkça görülmektedir.

Adli psikiyatrik işlemler için görev yapan daire ve kurulların çok sayıda başvuru için sayıca yetersizliğinin nesnel inceleme olanağını daraltması bir yana, özellikle Adli Tıp Genel Kurulu’nun uzmanlık derecesi düşük olduğundan hukuki “bilirkişilik” tanımına uygun değildir (ATKK 15, 23).

"Bu yazının tümüne ve dergideki diğer yazıların tümüne ulaşmak için dergiyi online satış bölümünden satın alabilirsiniz..."